

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO: LJUBLJANA, KNAFLJEVA ULICA ST. 5. — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26. — Izhaja vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 10.— Din, v inozemstvu 25.— Din.

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

UNICA RAPPRESENTANTE per le inserzioni dal Regno d'Italia e dall'estero è
L'UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

Gravi perdite ing'esi presso Tobruk e a Sollum

Nuovi attacchi aerei su La Valletta e Alessandria — Quattro Hurricane abbattuti — Nel Mediterraneo un piroscafo di grosso tonnellaggio colpito

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 14 maggio il seguente bollettino di guerra N. 343:

A Malta reparti del C. A. T. hanno attaccato la base navale di La Valletta e un aeroporto, provocando incendi e distruggendo un velivolo al suolo. In combattimento con la caccia avversaria sono stati abbattuti due Hurricane.

Nella Cirenaica il nemico ha tentato da Tobruk, con l'appoggio di carri armati, un forte attacco che le nostre truppe hanno bravamente respinto. Abbiamo inflitto all'avversario notevoli perdite di uomini e di carri e abbiamo catturato prigionieri e mitragliatrici.

Nelle azioni sul fronte di Sollum segnate nel bollettino N. 342 sono stati cattu-

rati prigionieri, carri armati e sei pezzi di artiglieria. Sono stati abbattuti due velivoli tipo Hurricane da nostre batterie contraeree.

Una incursione aerea nemica su Bengasi ha provocato danni materiali non rilevanti all'abitato e alcuni feriti nella popolazione civile.

Nel Mediterraneo orientale nostri aerei hanno attaccato un convoglio nemico: un piroscafo di grosso tonnellaggio è stato colpito.

Una nostra formazione aerea ha attaccato la base navale di Alessandria colpendo gli obiettivi militari del porto.

Nell'Africa orientale attività di artiglieria nel settore dell'Amba Alagi ove un nuovo attacco nemico è stato nettamente stroncato.

L'Albania cessa di essere zona delle operazioni

Roma, 15 maggio. s. La «Gazzetta Ufficiale» pubblica il bando del Duce del Fascismo, primo maresciallo dell'Impero, comandante delle truppe operanti su tutte le fronti, col quale si ordina che il territorio del Regno di Albania cessa di essere zona di operazioni. Il bando ha effetto al fine della legge penale militare, dal giorno della sua pubblicazione nella Gazzetta Ufficiale del Regno d'Italia e ad ogni altro fine, dal 20 maggio 1941-XIX.

Velike angleške izgube pri Tobruku in Sollumu

Novi letalski napadi na La Valletto in Aleksandrijo — Štirje „Hurricane“ sestreljeni Na vzhodnem Sredozemskem morju zadeta velika ladja

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 14. maja naslednje 343. vojno poročilo:

Na Malto so oddelki nemškega letalskega zbora napadli pomorsko oporišče La Valletto in neko letališče ter povzročili požare in uničili eno letalo na tleh. V borbi z nasprotnikovimi lovskimi letali sta bila dva Hurricane sestreljena.

V Cirenaiki je sovražnik skušal s podporo oklopnih vozil izvršiti iz Tobruka močan napad, ki pa so ga naše čete hrabro zavrnile. Prizadele smo sovražniku znatne izgube na ljudeh in oklopnih vozilih ter zajeli ujetnike in zaplenili strojne puške. V teku akcij na sollumski fronti, ki so bile javljene v komunikaciji št. 342, smo zajeli ujetnike ter zaplenili oklopna vozila in šest topov. Naše protiletalske baterije so sestrelile dve letali tipa Hurricane. Sovražnikov napad na Bengazi je povzročil neznatno škodo na bivalistihih. Nekaj ljudi med civilnim prebivalstvom je bilo ranjenih.

Na vzhodnem Sredozemskem morju so naša letala napadla sovražnikov konvoj. En parnik velike tonaže je bil zadet. Ena izmed naših letalskih formacij je napadla pomorsko oporišče Aleksandrijo ter zadela vojaške objekte v tamkajšnji luki. V Vzhodni Afriki je bilo aktivno topništvo v odseku pri Amba Alagiju, kjer je bil gladko zavrnjen nov sovražni napad.

Ostre borbe

Rim, 15. maja. s. Ze nekoliko dni so v ozemlju okrog Tobruka in pri Sollumu v teku važne vojaške operacije. V tobruški trdnjavi so zaprte močne angleške sile, ki se obupno branijo in so ponovno skušale razširiti obroč, ki jih stiska. Kljub vsej uporabi mnogih vojskih pripomočkov in velikim žrtvam angleške čete niso dosegle nobenega uspeha. Britanci niso razbili niti enega člana v italijansko-nemški verigi, ki obdaja Tobruk in njih položaj je vedno slabši. Zelo močna akcija letalstva osnih

sil, ki neutrudno razbija angleške baze in uničuje material, ki ga angleško poveljstvo s težavo zbira. Močne italijanske in nemške motorizirane kolone so prodrle do angleških črt ter zajele mnogo ljudi in orožja. Britanskim napadnim poskusom v ozemlju sledijo sistematski portinapadi čet osnih sil, ki po določenem načrtu spravljajo nasprotnika v nered.

Albanija ni več vojno področje

Rim, 15. maja. s. Službeni list je objavil razglas Duceja Fašizma, prvega Maršala Imperija in Poveljnika operativnih čet na vseh frontah, ki odreja, da ozemlje Kraljevine Albanije preneha biti vojno področje. Razglas se je glede na veljavnost vojaškega kazenskega zakonika uveljavil že s tem, da je bil objavljen v Službenem listu Kraljevine Italije, v vsakem drugem pogledu pa bo stopil v veljavo 20. maja 1941-XIX.

Kako se je končala vojna v Albaniji

Zaključno poročilo vrhovnega poveljnika italijanskih čet v Albaniji generala Cavallera slika razvoj zaključnih operacij, ki so dovedle do zloma sovražnega odpora in zmagovitega zaključka vojne na tem področju

Rim, 15. maja. s. Duce je prejel od načelnika generalnega štaba in višjega poveljnika Oboroženih Sil v Albaniji daljše poročilo o velikih žrtvah, silnih borbah in končnem zmagovitem uspehu na albanski fronti.

General Cavallero je v svojem pismu opozoril Duceja na velike borbe italijanskih čet na izredno težavnem terenu med koto 731 m in višino Monasterom. Za nekaj kilometrov doline Desnice so bile borbe izredno hude. O tem pričajo ljaki granat, ki so druga poleg druge udarjale v zemljo. Razbito orožje, razdejani sovražni topovi, posejani vsenaokrog, uničen velik oklopnih voz, padli italijanski vojaki, ki so bili po tej ofenzivi skrbno zbrani in pokopani, razvrnjeni sovražni rovi, ki so prihajali iz rok v roke, polni trupel. Na nobenem drugem bojišču se ne bi moglo govoriti o tako veliki zmagi, kakor je bila dosežena tudi po vaših navodilih.

Dne 22. februarja sem vam telefonsko sporočil, prvi general Cavallero v svojem pismu, da se je sovražna ofenziva proti Tepelelju, ki se je pričela 13. februarja, izjalovila in vi ste mi tedaj naročili, naj pospešim priprave za protiofenzivo, kakor ste jo predvideli. Ko ste 2. marca prispeli v Albanijo, položaj ni bil le popolnoma spremenjen, marveč so bili veliki rezervni četi na novo razvrščeni in topništvo, ki je prispelo v ojačenje iz Italije, je bilo pripravljeno. Sovražnik je kljub neuspehom prišel z novo ofenzivo, ki jo je sprožil 6. marca ob zori spet na odseku pri Tepelelju. Ofenziva se je razširila 15. marca na odsek pri Beratu, da bi se Tepelelj tako obšel. Grki so napeli vse sile, kar kaže okoliščina, da so postavili na odsek ob Vojusi in Desnici 17. divizijo iz Korče, nadaljnji dve drugi in oddelke novo sestavljene brze divizije, ki bi bila morala prvotno nastopiti na bolgarski fronti. Toda že dan prej, preden se je sovražna ofenziva pričela tudi na odseku pri Beratu, se je sprožil naš napad v smislu vaših odredb.

Italijanski akciji na sektorju pri Beratu se je sovražnik uprl z vsemi silami, toda borba je bila kmalu odločena. Ujetniki so pripovedovali, kako so bile žrtve naravnost strašne. Italijansko topništvo in letalstvo sta jih prisilila k umiku. Onemogočena mu je bila sleherna borba, čeprav terenske prilike niso dopustile, da bi se bila fronta tam prodrla. Drugi ujetniki so pripovedovali, kako so bile 9. marca ob priklid silnega obstreljevanja in bombardiranja cele grške čete dobesedno decimirane

in kako se je njihova morala popolnoma omajala. Napol uničenih je bilo 6 evzonskih in neki drugi grški polk. 11. marca je moral sovražnik postaviti na bojišče oddelke starejših letnikov, ki niti niso bili dobro izveščani. Poveljstva posameznih oddelkov in skladišča vojskih potrebščin pa so se pričela umikati.

Med tem ko je na sovražni strani padala morala, so se italijanske sile po Ducejevem nalogu v naglici pripravile na nov sunek na odseku Malju. Nenadni nastop Jugoslavije v vojno je italijansko poveljstvo prisililo, da je nekoliko oslabilo južno, 250 km dolgo fronto in razvrstilo nekaj sil ob novi 460 km dolgi vzhodni in severni fronti. Prav tedaj so se pričeli pojavljati v polni meri italijanski uspehi. Glavna jugoslovanska akcija bi se morala pričeti na odseku pri Skadru, od koder so Srbi menili prodreti proti Draču in Tirani. Grki naj bi pozneje pritisnili od juga. Če bi bila grška vojska ohranila tudi najmanjšo napadalno sposobnost, bi pač ne zapravila take prilike. Toda že ob pričetku jugoslovanskega napada Grki niso bili sposobni za nič drugega, kakor za omejen pritisk na italijansko 9. Armijo. Njihov namen je bil prodreti italijansko fronto in se združiti z jugoslovanskimi silami, ki so nastopale na črti Debar-Struga. Znano je, da je konec marca, še preden se je pričela velika nemška ofenziva v smeri iz Bolgarije, grški ministrski predsednik izrazil svojemu vladarju prepričanje, da je grška vojska prišla do kraja svojih sil in da od nje ni nič več pričakovati. Po tem takem je bil odločilen udarec Grkom prizadejan v oni silni ofenzivi od 9. do 14. marca, ki se je razvila po Ducejevem nalogu na področju med koto 731 m in višino Monasterom. Tam so se dopolnila slavna dejanja italijanskih borcev. Že je bilo ukrepano, da bo vse področje ograjeno, tako da ga nihče več ne bo spreminjal. Na njem so pokopani italijanski in tudi sovražni padli borci. Na koto 731 je bil postavljen na kamen velik križ. Ob koncu svojega poročila je general Cavallero stalvil predlog, da bi se vse to področje še posebej uredilo in proglasilo za sveto področje, na katerem naj bi se zgradila kostnica italijanskih vojakov, junaško padlih v albanski vojni.

Odgovor Duceju

Duce je generalu Cavalleru na njegovo pismo takole odgovoril:
Globoko ganjen sprejemam Vaš predlog, da bi se zgradila kostnica za naše vojake,

padle v vojni proti Grčiji na ozemlju kote 731 m na Manastiru. To je kraj, kjer se je 14. marca razvijala odločilna bitka, ki jo je sam sovražnik obeležil za največjo in najbolj krvavo v svoji moderni zgodovini. To je kraj med Vojuso in Osomom, na fronti, kjer so 4., 8. in 25. Armijski zbor strli sovražnika, to je kraj, kjer so naši vojaki podali najvišji dokaz svojega junaštva. Ta dokaz mora ostati in bo ostal trajen na kraju, ki ga je močila kri borcev iz srca italijanskega naroda.

Glasilo hrvatskega generalštaba

Zagreb, 15. maja. s. V kratkem bo v Zagrebu začel izhajati nov list pod naslovom »Ustaša«. List bo izdajal generalni stan nove hrvatske vojske ter bo uradno glasilo ustaškega pokreta.

Zahvala združene Bolgarije Italiji in Nemčiji

Na prvi seji sobranja po vojni je podal poročilo o razvoju dogodkov ministrski predsednik Filov, ki je ob pritrjevanju vse zbornice izrazil zahvalo bolgarskega naroda Italiji in Nemčiji

Sofija, 15. maja. s. Včeraj se je prvič po vojni spet sestalo sobranje. Na tej seji, ki se je spremenila v veliko manifestacijo za Veliko Bolgarijo, je imel ministrski predsednik prof. Filov pomemben govor.

Uvodno je naglasil, da je bila vojna z Grčijo in Jugoslavijo vojnim silam osi vsiljena spričo intrig Velike Britanije, ki se je nadejala, da bo ustvarila novo fronto v južnovzhodni Evropi. Filov je pripomnil, da zaradi bliskovitega razvoja vojskih operacij intervencija bolgarske vojske ni bila niti potrebna, čeprav so bile vojne sile pripravljene, z vsemi sredstvi braniti interese neodvisnosti države.

Novi položaj, je nadaljeval bolgarski ministrski predsednik, je močno vplival tudi na Bolgarijo. Srečni zaključek balkanske vojne je pomenil osvoboditev bolgarskih dežel ob Egejskem morju in Macedoniji ter vzdolž zapadne bolgarske meje. Bolgarski narod je sedaj doživel, da so se izpolnili njegovi ideali in se je ustvarila silna in združena Bolgarija, ki se razprostira od Dunava do Egejskega morja, od Ohridskega jezera do Črnegega morja in še prav posebno je srečen, da se je ta trijumf pravice v južnovzhodni Ev-

ropi, ta zmaga nove evropske skupnosti, dosegla v znamenju osi.

Filov je opozoril na žrtve, ki jih je do prinesel bolgarski narod za dosego svoje narodne edinosti in skupnosti. Podčrtal je vezi, ki vežejo Bolgarijo na Nemčijo. Besede, ki jih je izrekel vodja v svojem zadnjem govoru v državnem zboru, so globoko ganile Bolgarijo. Bolgarski narod bo zmeraj globoko hvaležen silam osi in njunima velikima voditeljema Benitu Mussoliniju in Adolfu Hitlerju, ki sta ustvarila združeno Bolgarijo. Nemške oborožene sile so bile neposredne osvoboditeljice podjarmljenih bolgarskih dežel. Filov se je nato spomnil slavnih padlih vojakov italijanske, nemške in bolgarske zavezniške vojske. Njegovim izrazom pietete se je pridružil vse sobranje.

Položaj, kakršen je bil na Balkanu, je nadaljeval Filov, in politika Balkanske zveze sta Bolgarijo pripravili do tega, da je zavzela trdno stališče in da je budno pazila na vse dogodke. Razvoj bolgarske politike, ki jo je modro vodil kralj Boris, je dovedel do pristopa Bolgarije k trojnemu paktu. Navdušenje, s kakršnim je sobranje sprejelo in potrdilo zgodovinski dogodek na Dunaju, kakor tudi manifesta-

cije, s katerimi so bile nemške čete sprejete v Bolgariji, so bile dokaz brezpogojnega pristanka vsega naroda na tako politiko, ki je danes obrodila že vidne sode. Pristop Bolgarije k trojnemu paktu dokazuje voljo bolgarskega naroda, da bi v okviru svojih močnosti sodeloval pri ustvaritvi novega reda v Evropi.

Bolgarijo čakajo nove naloge, ki bodo zahtevale od vse države intenzivnega dela. Zaradi tega je dolžnost vseh Bolgarov, ki žive v mejah domovine, da se tesno strnejo okrog kralja Borisa, tako da bo Bolgarija, močna in zedinjena, lahko uspešno opravila svojo nalogo in prispevala k ureditvi in utrditvi novega reda v južnovzhodni Evropi.

Sobranje je tudi poslednji del Filovega govora sprejelo z velikimi ovacijami ter je navdušeno vzklikalo kralju Borisu. Tudi vse izjave, ko so se nanašale na Italijo in Nemčijo ter na njena voditelja, je sobranje sprejelo z živahnimi pljoskanjem. Nato je kratko spregovoril predsednik sobranja Logofetov. Zastopstvom italijanskega, nemškega in madžarskega naroda so bile poslane posebne brzojavke, v katerih jim sobranje izraža hvaležnost Bolgarije. Seta se je na to zaključila.

Il Sovrano a El Bassan e a Janina

Festose accoglienze del popolo albanese alla Maestà il Re Imperatore — L'inaugurazione di un monumento ai gloriosi caduti

El Bassan, 15 maggio. s. Proveniente dalle regioni della Albania meridionale il Re Imperatore ha sostato ieri ad El Bassan. Anche qui si sono rinnovate quelle manifestazioni che in tutti i centri precedentemente visitati le popolazioni hanno tributato al loro Sovrano. Tra una vera moltitudine festante il Re Imperatore ha transitato per raggiungere la Baschia dove l'Ecc. Jacomini, il presidente del Consiglio e i ministri albanesi e il ministro della Agricoltura e delle Foreste e le altre autorità militari e civili erano ad attenderlo. Il podestà ha rivolto al Sovrano un devoto indirizzo di omaggio, dopodiché il Re Imperatore è salito sulla Baschia nel cui salone municipale ha ricevuto l'omaggio delle nobiltà di El Bassan e dei capi delle Chiese confessionali. Chiamata dagli applausi e dalle grida della folla, che nel frattempo aveva stipato la piazza principale, il Sovrano si è affacciato al balcone per rispondere col saluto a tanta prova di amore. Poco dopo onseguato dall'Ecc.

Jacomini, dal Presidente Verlaci, dal Ministro dell'Agricoltura di Albania e da tutte le autorità il Re Imperatore ha lasciato la città salutato con lo stesso ardore dalla popolazione festante.

Tra molti episodi che caratterizzano questa visita del Sovrano, uno se ne apprende che dimostra una volta di più l'alto spirito delle truppe italiane. Durante la visita al settore greco presso il bivio di Kalibaki, il generale Rossi del 25. Corpo d'Armata, pregò il Re Imperatore di degnarsi di presenziare l'inaugurazione di un monumento eretto dagli stessi soldati del Corpo d'Armata. Il Sovrano sceso dall'auto si incamminò verso la mole di pietra bianca elefantese tra le scabre linee degli sbarramenti anticarro, costruiti dai greci, e tra la commozione di tutti procedette alla inaugurazione del monumento. Il Sovrano ha quindi voluto proseguire oltre e spingersi sino a Janina, dove ha ricevuto anche il saluto del generale Girotti, valoroso comandante della leggendaria divisione Julia.

Vladar v Elbasanu in Janini

Albansko prebivalstvo mu je priredilo navdušene manifestacije — Odkritje spomenika padlim vojakom

Elbasan, 15. maja. s. Nj. Vel Kralj in Cesar se je na svojem potovanju po južni Albaniji včeraj ustavil v Elbasanu. Tudi tu so se zopet ponovile manifestacije, s kakršnimi ga je sprejelo ljudstvo tudi v drugih krajih, ki jih je že prej obiskal. Sredi praznično razpoložene množice se je Kralj in Cesar peljal skozi mesto do mestnega doma, kjer so ga sprejeli Eksk. Jacomini, predsednik albanske vlade z albanskimi ministri, Minister za kmetijstvo in gozdove ter zastopniki vojaških in civilnih oblasti.

Elbasanski župan je vladarja pozdravil z vdanostno poslanico, na kar je Kralj in Cesar vstopil v mestni dom in je v njegovi dvorani sprejel ugledne meščane iz Elbasana in cerkvene dostojanstvenike. Množica, ki se je na mestnem trgu zbrala, mu je med tem prirajala vedno nove ovacije, tako da je vladar stopil na balkon in se ji s pozdravom zahvalil za izraze njene ljubezni. Kmalu nato je Vladar pozdrav-

ljen od Ekscelece Jacominija, predsednika vlade Verlacia, Ministra za kmetijstvo in zastopnike ostalih oblasti zapustil mesto med navdušenimi ovacijami prebivalstva.

Med mnogimi značilnimi epizodami s tega potovanja Vladarja je tudi dogodek, ki še enkrat dokazuje visoki duh italijanskih čet. Ko je bil Vladar na področju grškega bojišča blizu razpotja pri Kalibakiju, ga je General Rossi od 25. Armijskega zbora zaprosil, naj bi odkril spomenik, ki so ga zgradili vojaki tega Armijskega zbora. Vladar je stopil iz avtomobila in se napotil proti velikemu kamnu, ki se je dvigal iz tal sredi razdejanih protitankovskih ovir, ki so jih postavili Grki. Globoko so bili vsi prisotni ganjeni, ko je Kralj odkril spomenik.

Vladar se je nato odpeljal v Janino, kjer ga je poleg drugih pozdravil tudi General Girotti, poveljnik divizije »Julia«.

Roosevelt ponudil svoje posredovanje v sporu med Irakom in Anglijo

Ankara, 15. maja. Vesti iz Bagdada pravijo, da se je ameriški predsednik Roosevelt ponudil za posredovalca med Irakom in Anglijo. Skušal ih najti kompromisno rešitev spora med obema državama. Iraki politični krogi pa se za ponudbo nič ne navdušujejo. Roosevelt velja za zagovornika angleških interesov in zaradi tega bi njegovo posredovanje Iraku ne moglo prinesiti mnoge koristi.

Bagdad, 15. maja. s. Irsko vrhovno poveljstvo je objavilo naslednje vojno poročilo:

Iraško letalstvo je izvedlo obsežne izvidniške polete nad angleškimi oporišči ter zbralo važne informacije in podatke. S teh poletov so se vrnila vsa irška letala.

Angleško vojno letalo je vrglo včeraj ob 10.30 bombe na Bagdad. Bombardiranje pa ni povzročilo niti škode niti smrtnih žrtev. Prav tako so angleška letala bombardirala neko irško mesto na jugu. Povzročena je bila malenkostna škoda.

Na fronti v puščavi je bilo samo patrolno delovanje, pri čemer so irške patrole prišle v stik s sovražnikom.

Razstava, Slovenskega lika

Je bila večeraj popoldne v palači Bat'e svečano
otvorjena

Ljubljana, 15. maja. Skupina mladih in nadarjenih slovenskih slikarjev, ki se zbirajo okoli Franceta Kralja, je večeraj večinoma prvič stopila pred slovensko javnost. Je to druga letošnja razstava mladih, ki jo je večeraj ob šestih otvoril Francet Kralj v mali dvorani palače Bata (I. nadst.). Lep obisk — saj je bila dvorana napolnjena — je pokazal, da kažejo ljubljanci polno zanimanje za delo naših najmlajših slikarjev. Razstavo so obiskali tudi mnogi odlični predstavniki naših oblasti in kulturnih ustanov, tako g. viceprefekt Tržaške Province Comm. dr. Edonardo Bisio kot zastopnik Kr. Komisarja Emilia Grazioli in slavist profesor Umberto Urbani za Tiskovni urad Kr. Komisariata, ki sta si z vso pozornostjo in z največjim zanimanjem ogledala razstavljenega dela.

Pri otvoritvi go bili navzoči tudi rektor ljubljanske univerze dr. Slavič, zastopnik župana dr. Pretnar, minister dr. Fr. Novak s soprogo, predsednik Narodne galerije dr. Fr. Windischer, predsednik gledališkega združenja Danilo ter več slikarjev.

Pred otvoritvijo je prečital Lojze Perko uvodno besedo, v kateri je predstavil slovenski javnosti sebe in svoje mlade tovariše, ki iščejo svojo pot v širino in globino, verujejo v svoje delo, so ponosni na svojo grudo, polni vere v svoj izvršeni smoter, ko z njim odpirajo list nove dobe, ki naj izžareva polno blagoslova iz slovenske zemlje...

Uvodno besedo je v italijanskem prevodu prečital še Božo Škerlj, nato pa je Francet Kralj s toplimi besedami pozdravil vse navzoče, se jim iskreno zahvalil za lepo udeležbo in s tem otvoril razstavo.

Dela, ki so jih razstavili Kralj, Lojze Perko, Milena Dolgan, Vladimir Jaklič in Ivan Strekelj, vzbujajo zasu-

ženo pozornost, saj dokumentirajo ne samo vestno in skrbno delo, temveč tudi veliko mero nadarjenosti. Posebno priznanje vzbujajo dela Lojzeta Perka, ki ima razstavljene tudi vrsto dobro uspelih risb. Nekako v središču dvorane je njegova velika kompozicija matere z otroki, v kateri je umetnik morda hotel podati podobo svoje lastne matere, saj ima Perko številne brate in sestre. Rojen 1909, leta v Starem trgu pri Ložu, je študiral Perko na kiparskem ateljeu Srednje tehnike v Ljubljani ter v Zagrebu, nato pa v Sofiji slikarsko akademijo.

Milena Dolgan je zastopana s kiparskimi deli, izmed katerih so posebno dobra lastni portret iz mavca, sestrice (les) in majhen torzo (terakota). Dolganova se je rodila 1917, leta v Studencu pri Postojni in je študirala na kiparskem ateljeju Srednje tehnike v Ljubljani. Umetniško šolo in nato akademijo za kiparstvo v Beogradu.

Vladimir Jaklič razstavlja portret dečka (mavec) in kompozicijo (glini). Rodil se je 1918, leta na Hrastovem pri Velikih Laščah, študiral je najprej tudi v Ljubljani, nato pa na kiparski akademiji v Zagrebu.

Najmlajši iz skupine je Ivan Strekelj, rojen 1916, leta v Ljubljani, je študiral najprej pri profesorju Kralju, nato pa na kiparski akademiji v Beogradu. Razstavlja kip Sramežljivost (mavec) in Portret, ki oba izpričujejo nadarjenost mladega kiparja.

Razstavljalci, ki jih družijo tople prijateljstvo deloma še iz šolskih let, so povezani med seboj tudi po istem idealu, ki ga je izpovedal Perko v uvodni besedi: »Mi smo od slovenske zemlje odvisni!... Smo samo mali drobec v naši slavni novi domovini, v domovini Glotta, Tiziana, Rafaela, Michelangela, ki je vse doslej oplajala ves svet s svojo kulturo in veličino!«

General Ambrosio v Zadru

Zadar, 15. maja. u. V Zadru se je pretekli torek mudil poveljnik 2. armije general Ambrosio. V Zadru so mu priredili nadsveto sprejem. General si je s svojim spremstvom ogledal mesto, ki se kaže sledove sovražnih letalskih napadov. General Ambrosio je bil tudi v Obrovcu, kjer je pregledal četo pionirjev, ki so v zadnjih dneh zgradili na novo celo vrsto mostov, ki jih je sovražnik porušil. Nadalje je bil general Ambrosio v Novem gradu in v Benkovcu, kjer si je ogledal ruševine velike šele pred kratkim zgrajene vojašnice. Zvečer je imel general Ambrosio vrsto razgovorov z zadarskim Prefektom in poveljnikom zadarske vojaške posadke.

Hessov slučaj

Berlin, 15. maja. (DNB). V merodajnih nemških krogih z zadovoljstvom beležijo, da je evropski tisk v pogledu Hessovega primera skrajno rezerviran in se prav nič ne čudijo, da skuša oni tisk, ki je daleč od evropske realnosti, vezati na ta dogodek razne iluzije in ga izkoristiti za svojo tedensko propagando. To docela odgovarja dosedanjemu početju Anglije in Amerike, ki skušata z izmišljotinami popraviti padajočo moralo angleške in ameriške javnosti, ne ozirajoč se na to, kje je resnica. Gospodje v Angliji in Ameriki ne pomislijo na oni dan, ko bodo morali njihovi narodi uvideti, kaj je iluzija in kaj je stvarnost.

Važni posveti v Ankari

Carigrad, 15. maja. s. Nemški poslanik v Papen je takoj po svojem povratku iz Berlina v Ankaro prošil za sprejem pri predsedniku republike. Ineni je sprejel Papena v navzočnosti zunanjega ministra Saradzogla. Razgovor je trajal nad eno uro. Takoj nato se je sestala vlada k izredni seji, na kateri so podrobno proučili položaj in sporočila nemške veleposlanika. Na zaupni seji Narodne stranke je zunanji minister Saradzoglu podal poročilo o zunanjepolitičnih vprašanjih, ministrski predsednik Sajdam pa je imel daljši govor o mednarodni politiki. Zborovalci so obe poročili soglasno sprejeli.

Iz Hrvatske

Zagreb, 15. maja. s. Danes je bila podpisana pogodba med italijanskimi in hrvatskimi oblastmi za dobavo živil Dalmaciji iz Hrvatske. V nekoliko dneh dospejo v Dalmacijo še prvi vagoni z živilom.

Glavno ravnanje pošte in brzjava je odredilo, da morajo Srbi in Židje oddati radijski postaji v 24 urah svoje radijske aparate, tudi tiste, ki niso v obratu. Nadalje je zagrebaška policija židom, če nimajo posebnega dovoljenja, prepovedala v nočnih urah hoditi po mestu. V Osijeku morajo vsi židje nositi rumen trak na levi roki. Židje, ki so pripadali prostozidarskim ložam, pa še enega na desni roki. V Sarajevu je vsem židom prepovedano oddaljevati se iz mesta, ker so oblasti ugotovile, da so dobavljali srbskim četnikom orožje.

Po določbah o predvojaški vzgoji bodo morali mladeniči od 15. do 18. leta opravljati štiri mesece predvojaških vežb, razen tega bodo delali v delovnih edinicah, ki bodo urejene po nemškem vzgledu. Na ta način mislijo med drugim pobijati nezaposlenost in vzgajati mladino.

Rumuni izpušeni iz italijanskega ujetništva

Bukarešta, 15. maja. s. Izvedelo se je, da je italijanska vlada odredila, naj se izpušče iz ujetništva vsi vojni ujetniki rumunske narodnosti. Ta vest je v Rumuniji vzbudila veliko pozornost in zadoščenje. Med drugimi listi pravi »Universul«, da lepa gesta italijanske vlade ni posledica prijateljskih odnosov z Rumunijo, marveč tudi izraz zaupanja v rumunsko lojalnost. To zaupanje, ki ga je Italija pokazala tudi do onih Rumunov, ki so bili cela stoletja ločeni od svoje prave domovine in prisiljeni boriti se pod zastavo, ki ni bila njihova. Zaradi tega bo rumunski narod znal nad vse ceniti ta ukrep Italije.

Urugvaj preklical ukrepe proti italijanskim mornarjem

Montevideo, 15. maja. s. Predsednik republike je odredil policijskim oblastem, naj spet osvobodijo mornarje z italijanskih ladij in jim dovolijo nadaljnje svobodno gibanje in bivanje na njihovih ladjah. Ladje pa bodo ostale tudi v bodoče pod kontrolo urugvajskih pomorskih oblastí.

Izmenjava prebivalstva med Bolgarijo in Rumunijo

Bukarešta, 15. maja. s. Mešana komisija za preselitev rumunskega prebivalstva iz Južne Dobruže in bolgarskega prebivalstva z rumunskih ozemelj je odločila, da se bo druga preselitev izvršila do 25. t. m. Do tega dne bo 3000 Bolgarov zapustilo Rumunsko in 4700 Rumunov Južno Dobružo. Preselitve so že v teku.

SPORT

— Vključitev ljubljanskega in splitskega nogometa v italijansko prvenstvo? Rimski »Lavoro Fascista« je objavil v torek zelo zanimiv predlog o ureditvi športnih priključitv. V ljubljanski pokrajini in v Dalmaciji, ki je postala potrebna spritno priključitve obeh dežel k Italiji. List ugotavlja, da je zlasti nogomet v obeh pokrajinah, posebno pa v Ljubljani in Splitu pri ljudeh zelo čil in da imata obe mesti močno razvit šport, ki bi se lahko kosal tudi z najboljšimi italijanskimi močmi. V pričakovanju ukrepov Italijanske športne in nogometne zveze, pravi list, je treba ugotoviti, da bi bilo zelo koristno, če bi se nogometna moštva obeh mest že takoj vključila v italijansko nogometno prvenstvo. Ukrepi so nujni, ker se bo novo prvenstveno tekmovanje že v najkrajšem času pričelo. Tako bo italijanski šport najprej izrekel svojo dobrodoščilo športnih tovarišev novih italijanskih pokrajin. Italijanska nogometna zveza bo znala pač najbolje oceniti nove nogometne moči in jim omogočiti, da prispevajo k nadaljnjemu razvoju italijanskega nogometa. Italijanski športniki bi na vsak način s veseljem in navdušenjem pozdravili uvrstitve slovenske in dalmatinske reprezentance v nacionalno ligo italijanskega nogometa.

Nemčija in Francija

Razgovorom, ki jih je imel Darlan s kancelarjem Hitlerjem, pripisujejo dalekosežen pomen

Berlin, 15. maja. s. Čeprav še niso znane vse podrobnosti, spritno katerih bi se lahko do kraja pojasnil pomen in značaj francosko-nemških razgovorov, se vendar lahko reče, kakor zatrjujejo tukajšnji politični krogi, da so se nanašali v prvi vrsti na nadaljnje razčiščenje evropskega položaja, ki mu dajejo angleška blokada in grožnje z druge strani oceana vedno nov značaj. Po mnenju tukajšnjih političnih krogov je treba v tej zvezi posvetiti pozornost tudi vedno jačji reakciji španskega tiska na pritisk Anglije, ki skuša vplivati na zunanjo politiko Madrida. Važna je glede na vse to tudi vest, da se je nemški poslanik von Papen, čim se je vrnil v Ankaro, že sestal s turškim zunanjim ministrom Saradzoglom in imel z njim dolg razgovor.

Berlin, 15. maja. d. Dopisnik švicarske poročevalske agencije v Vichyju poroča: O razgovorih admirala Darlana z nemškimi političnimi osebnostmi vichyjske vlade ni izdala uradnega poročila. Vendar zagotavljajo, da je admiral z uspehi svojega potovanja zadovoljen. Razgovori v Berchtesgadu so se baje imeli popolnoma splošno značaj ter so se dotikali le celotnih nemško-francoskih odnosov.

Iz dobro poučenih krogov poročajo, da je prišla na razpravo tudi sprameta demarkacijske linije med obema pasovoma,

to je začasne meje med zasedeno in nezasedeno Francijo. Z druge strani javljajo, da bo novi sporazum glede izmenjave blaga in vrednosti med obema pasovoma verjetno stopil v veljavo konec maja. Blago se bo svobodno pošiljalo iz enega pasu v drugi, razen izrecno določenih predmetov, ki se bodo označili kasneje. Tudi plačila za dobavo se bodo lahko izvrševala v Franciji. Enake določbe bodo veljale za premične vrednosti, ki se glase na francoske franke. Promet zlata in deviz bo še nadalje zabranjen.

Dopisnik »Gazzette de Lausanne« v Vichyju poroča o teh pogajanjih in razgovorih nekoliko drugače ter piše: Popolno razjasnitve bo prinesla že najbližja bodočnost. Razgovori so se najprej nanašali na zelo važna vprašanja. Vsekakor se lahko reče, da se v Berchtesgadu ni sklenilo nič dokončnega. Admiral Darlan se je omejil na to, da je kot zastopnik državnega poglavarja najbrž predložil konkretne predloge.

Dopisnik lista »La Suisse« javlja, da je treba počakati sklepeval ministrov sveta, kajti šele potem bo javnost pravilno poučena. Govorice so vedele povedati, da so Nemci v mnogih stvareh ustredeli francoskim željam, dočim za te koncesije niso zahtevali nobene protiusluge.

Rdeče morje — operacijsko področje

Berlin, 15. maja. s. Večeraj je bil objavljen naslednji službeni komunikat:

Glede na razvoj sovražnosti v vzhodnem delu Sredozemlja bo treba v bodoče računati tudi z vojnimi operacijami nemške vojske na Rdečem morju. Slehera ladja, ki bo plula po vodah Rdečega morja, ki se s tem proglasa za operacijsko področje, se bo spritno tega izpostavila nevarnosti, da bo naletela na mine, ali da jo bodo napadle nemške pomorske vojske. Nemška vlada spritno tega opozarja vse ladje na to nevarnost. Vojno področje na Rdečem morju se razteza na severu do vključno Sueškega in Arabskega zaliva. Oblast Ibn Saudove Arabije v njenih teritorialnih vodah se bo spoštovala. Vprašanje potovanja romarjev po Rdečem morju se bo pozneje uredilo na poseben način.

Letalski napad na Helgoland

Berlin, 15. maja. s. Prednočnim je 10 angleških bombnikov napadlo otok Helgoland. Odvrgli so nanj večje število rušilnih bomb. Nekaj poslopj je bilo poškodovanih. Sedem ljudi je bilo ubitih in večje število ranjenih. Vojaske naprave niso bile poškodovane. Že v popoldanskih urah pa je šest

Gibraltarčani se nočejo izseliti

Algeciras, 15. maja. s. Iz Gibraltarja poročajo, da je bila evakuacija civilnega prebivalstva, ki jo je pred dnevi odredil poveljnik trdnjave, prekinjena. Prebivalstvo je namreč začelo protestirati proti takemu drakonskemu ukrepu in se ni hotelo odseliti. Angleži namreč ljudem niso povedali, kam jih bodo spravili. Prišlo je tudi do demonstracij pred poveljstvom trdnjave in policija je morala intervenirati. Zdaj pričakujejo iz Londona nadaljnjih navodil.

Dve norveški ladji potopljeni

Berlin, 15. maja. s. Tu je bilo objavljeno, da sta bili potopljeni dve norveški ladji s skupno 6.800 tonami, ki sta pluli v nekem angleškem konvoju po severnem Atlantskem oceanu. Oba parnika sta bila, kakor se je izvedelo iz ameriških virov, natovorjena z vojnimi potrebščinami.

Ameriške ladje za prevoz vojnih potrebščin

Washington, 15. maja. s. Na neki konferenci zastopnikov pomorskih oblastí in ameriških paroplovnih družb je bilo službeno objavljeno, da bodo morale paroplovne družbe v 30 dneh staviti vladi na razpolago 20, do srede julija pa še nadaljnjih 20 ladij, ki bodo prevale ameriško orožje in v strelivo v Anglijo. Listi pojasnjujejo v zvezi s to objavo, da se bodo ladje uporabljale za prevoz vojnih potrebščin iz Amerike na Bližnji vzhod. Te ladje bodo plule po Rdečem morju. Nazaj grede bodo pravzaprav iz Nizozemske Indije v Zedinjene države surovine, ki jih potrebuje ameriška vojna industrija.

V ameriških pomorskih krogih je vsa stvar vzbudila veliko pozornost, ker bo ameriška trgovinska mornarica s težavo

pogrešala omenjenih 40 ladij. Ameriško trgovinsko brodogradnja sedaj že komaj zadostuje za redno prevažanje surovin iz drugih delov sveta v Ameriko. Znano je, da Zedinjene države nikoli niso razpolagale z velikim brodogradnjo tovornih ladij. V ostalem pa dokazuje ta ukrep o zapletenosti ameriških trgovinskih ladij, v kako obupnem položaju so se znašli Angleži v borbi proti osni mornarici in letalstvu.

Roosevelt okrevl

Washington, 15. maja. s. Predsednik Roosevelt je bil 10 dni prikovan na posteljo. Večeraj jo je zapustil. Imel je daljši razgovor z admiralom Kingom poveljnikom ameriške patrolne službe na Atlantiku.

Eden išče nove sotrudnike

V angleški diplomaciji se pripravljajo velike spremembe — Iskanje krivcev za dosedanje neuspehe

Rim, 15. maja. s. V zvezi z ostro kritiko, ki se je pojavila v angleški javnosti na naslov Edena in njegovega vodstva zunanje politike, pravi »Popolo di Roma«, da se je tudi Eden sam že gotovo prepračil, da pisarne njegovega ministristva ne delajo, kakor je treba ter se je odločil za obširno preobnovo britanske in konzularne službe. Zdi pa se, da angleška diplomacija peša šele od takrat, odkar je Eden prevzel vodstvo britanske zunanje politike. Vsekakor je značilno, da je Eden opazil slabo delovanje svoje ministristva po povratku s potovanja po Bližnjem vzhodu, kjer je

njegova politična in diplomatska genialnost združena s sposobnostmi generalov Wawelina in Dilla dosegla zaslužen vojaški poraz. Zdi se vpraša, ali so temu porazu vzrok slabe informacije njegovih diplomatov in konzulov, ali pa bo treba iskati krivca v osebi ministra samega. V ostalem je sam predsednik Churchill v svoji vladi uvedel način, da vsako vali odgovornost na drugoga, zato pa enako postopa tudi Eden, ki gotovo ne bo nikoli priznal, da so za vse britanske diplomatske in vojaške neuspehe odgovorni oni ministri, ki pač vodijo sedanjo politiko angleške vlade.

Ogromne poplave okrog Novosibirska

Moskovska »Pravda« poroča, da je Ob zadnje dni močno narasel in se razlil po vsem področju okrog Novosibirska. Poplave so povzročile ogromne ledne plošče, ki so zadelale strugo nekje v nižjem teku reke. Na nekaterih točkah se je reka dvignila celo za 13 m. Neka vas blizu Novosibirska je popolnoma poplavljen. Nekje drugje je voda odnesla 35 kmečkih hiš. 100 km nižje od Novosibirska so se ledne plošče, ki so priplavale po reki, nagomladile kar v cele griče, ki segajo po nekaj celotno do 40 m nad reko. Oblasti so poslale tja neki ledolomilec, ki bo skušal z lastnimi silami in z dinamitom voditi spet odpreti pot.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 19. uri

Četrtek, 15.: Komedijski zmešnjav. Red Četrtek.

Petek, 16.: ob 15. uri: Otello. Dijaška predstava. Globoko znizane cene od 14 din navzdol.

Sobota, 17.: Učenjak. Premiera. Red Premierski.

OPERA

Začetek ob 19. uri.

Četrtek, 15.: Seviljski brivec. Red Premierski.

Petek, 16.: Zaprto.

Sobota, 17.: Ples v maskah. Red B.

DRAMA:

V Shakespeareovi »Komediji zmešnjav«, ki jo bo uprizorila Drama četrtek

Dalmacija ni pasivna dežela

Dva zanimiva članka v tržaškem »Piccolu«

Ljubljana, 15. maja. V torek in tudi še večeraj je tržaški »Piccolo« objavil dva zanimiva članka o gospodarstvu in zlasti o industrijskih možnostih Dalmacije. V obeh člankih prihaja do zaključka, da bi bilo mogoče v Dalmaciji zlasti na področju rud in kamenin razviti toliko gospodarsko delavnost, da bi se pravljica o pasivnosti dalmatinske dežele kmalu pozabila.

V prvem članku tržaški list podrobno navaja podatke o dalmatinskem rudniškem gospodarstvu. Tako ugotavlja, da je v ležiščih bauksita okrog Obrova, Sinja, Ti-motska in Mošca, na Rabu in na Pagu 20 milijonov ton te rude, ki jo sedaj pridobivajo po 400.000 ton na leto in večinoma izvažajo v Nemčijo. Ogromna so ležišča al-porja, ki se raztezajo v dolžino okrog 100 kilometrov od Splita do Makarske. Te kamenine pridobivajo letno po 1 in pol milijona ton. Iz nje pridobivajo cement. V Dalmaciji so štiri tovarne cementa, ki ga izdelujejo po 500 ton na leto. Izvažali so ga doslej v Italijo, večinoma pa v Egipt, Palestino, v angleško in nizozemsko Indijo ter v Južno Ameriko. V Dalmaciji so tudi ležišča premoga, antracita in lignita, posebno ob Krki okrog Sinja in še drugod. Projelejša kapaciteta prometnikov pa znaša sedaj 100 do 150.000 ton na leto. Premog daje po 6000 do 6500 kalorij. Nadalje je v Dalmaciji precej asfalta, tako okrog Vrhgorca, Dalmatinski asfalt je

mnogo boljše od nemškega ali francoskega in italijanskega, ker vsebuje 30 do 35% bitumena. Dalje je Dalmacija bogata apnenca, Apno in kalcijev cianimid je doslej pridobivala v prvi vrsti družba Dalmatien-ne, naslednica prejšnje italijanske družbe Sufid. Prav pred dnevi pa so njene tovarne znova prišle v italijanske roke. Pridobila jih je družba Terni. V Dalmaciji je tudi marmor, mavec, dalje pridobivajo okrog 10 tisoč ton morske soli na leto. Okrog Splita je tudi nekaj železne rude. Precej razvito je ribarstvo. Dalmacija pridobiva tudi mnogo morskih gob, povprečno po 150 milijonov kosov na leto. Včasih so na morskem dnu iskali tudi koral. »Piccolo« našteva še vrsto manjših industrij v Dalmaciji. Posebno omenja elektrifikacijo dežele. Možnosti pa so na tem področju še zelo velike.

Ko se bodo zgradile dobre zveze Dalmacije z Bosno, pravi »Piccolo« dalje, se bo lahko v Dalmaciji razvila lesna in kovinska industrija. Problem bodočega industrijskega razvoja dežele pa ima tudi svoj izredno etnični pomen. Italijanska delavstva, ki je tvorilo že izza časa Avstrije glavni kontingent industrijske delovne sile v Dalmaciji, bo lahko postalo izredno važen temelj narodnostne obnove v deželi.

Bodimo disciplinirani in trezni!

Za vse bo dovolj dela

Delavstvo bo zaposleno, ker se obetajo velika javna dela

Ljubljana, 15. maja.

Med vojno se stavbna dela vselej zelo skrajšajo. Tako je znano, da ni bila med svetovno vojno v Ljubljani sezidana nobena stanovanjska hiša, a vojna je trajala nad štiri leta. Zastoj stavbene delavnosti med svetovno vojno je imel zelo neugodne posledice: nastopila je huda stanovanjska kriza, ki ni mogla biti povsem premagana niti v desetih letih. Prebivalstvo v mestih stalno narašča, zlasti še po svetovni vojni, zato bi pa moralo tudi sorazmerno naraščati število stanovanj. Upoštevati je še treba, da vsako leto dotraja vsaj nizki odstotek stanovanj v zastarelih hišah, odnose pa stare stanovanjske prostore začno rabiti v druge namene. V stanovanjskih hišah so potrebne tudi številne preizdatke, a med vojno ni mnogo niti teh del. Stavbna dela pri stanovanjskih hišah bi se torej ne smela nikdar ustaviti, če bi naj preprečili škodljive posledice, ki se pokažejo čez leta. Da so pa stavbna dela povsem počivala med svetovno vojno pri nas, je razumljivo, saj je tedaj kazalo, da je nalaganje denarja v hiše najbolj tvegano, a razen tega so bili ljudje pod močnim vplivom propagande, da je denar najbolje naloziti v vojna posojila.

ALI JE VARNO ZIDATI ZDAJ?

Kapital je občutljiv za vse spremembe še bolj kakor barometer za spremembo vremena. Ni še dolgo, ko so ljudje pod vplivom posebne vročice nalagali denar v nepremičnine ter pogosto preplačevali hiše in zemljišča. Po večini so kupovali nepremičnine, mnogo manj se jih je pa odločilo za zidanje. Marsikdo bi zidal, če bi bile cene gradiva bolj stalne in ko bi lahko sklenil s podjetnikom definitivno pogodbo za vsa leta, tako da bi vedel točno, koliko bo moral izdati. Cene stavbnih del so pa naraščale neprestano in vedno manj zasebnikov je nalagalo denar v nove stavbe. Ljudi torej ni zadržal strah pred vojno, da niso zidali, čeprav je treba priznati, da poročila in slike o bombardiranju mest niso propaganda za stavbna dela. Razumljivo je, da so se zasebna stavbna dela v zahodnih evropskih državah skoraj povsem ustavila ter da so delavci zaposleni po večini le pri najpogostnejših popravilih, a na obnavljanje zidaj se ne morejo misliti. Po vojni se obeta ogromno dela v Evropi, ker bo treba pozidati številne kraje. Po velikih spremembah pri nas se nekateri vprašujejo, ali kaže zidati zdej. Naše mesto je bilo izredno srečno, ker mu je vojna vihra povsem prizanesla. Mnogi se zdej kesaajo, da niso zidali prejšnje čase in resno premišlujejo, ali se naj odločijo za stavbna dela zdej.

BODOČNOST LJUBLJANE

Ljubljano nedvomno čaka še lepa bodočnost, kar dovolj dokazuje že njena izredno pomembna zemljepisna ter prometna lega. Seveda je zdej še prezgodaj, da bi napovedovali, kakšen bo gospodarski razvoj Ljubljane in v kolikšni meri bo njen napredek odvisen od njenega zaledja, prometnih zvez, industrije, trgovine itd. Ljubljana s svojo pokrajino je šele začela svoje novo življenje, a okvir tega življenja ni mogel biti ustvarjen že prve tedne. Nešteto gospodarskih vprašanj je še, ki pa niso le krajevne značaja, temveč tudi mednarodnega, da bi se smeli spuščati v kakršna koli uganjanja ter napovedi. V Ljubljani bodo gotovo tudi poslej rasla lepa poslopja in nalaganje denarja v stavbna dela tudi zdej ne more biti tvegano, zlasti še, ko se je vojna nevihta oddaljila od nas.

OBETA SE DELO

Lani se ljudje niso bali vojne tako kakor letos spomladi, preden je prišlo do poloma. Splošna negotovost je postajala posebno izrazita prav tedaj, ko bi se naj začela stavbna sezona, v drugi polovici marca. Na nekaterih stavbiščih so pa kljub temu začeli nadaljevati lani začeta dela, a še tam se je delo prve dni aprila povsem ustavilo, ker je bila večina delovnih moči mobilizirana. Potem smo doživeli cvetno nedeljo, ki je bila začetek konca. O veliki noči so se že vračali delavci z bojišč in začelo se je nenavadno preseljevanje, ki se še vedno ni povsem ustavilo. Prišlo je do toliko sprememb, da se je sprlo vsega tega ustavitve stavbnih del zdela skoraj brez pomena. Lahko bi pa rekli, da je skoraj čudež, kako hitro se vendar začele normalizirati razmere in da so veliki dogodki zapustili tu in tam tako malo sledov. Kmalu so tudi začela zopet oživljati stavbišča, kjer je delo zastalo ob koncu marca ali v začetku aprila. Mnogo dela v Ljubljani sicer ni bilo, ker je bilo jeseni začetih znatno manj del kakor v normalnih letih, prejšnje mesece pa še manj. Vendar je delo dobilo vsaj ne-

kaj delavcev, kar je budilo optimizem ter vplivalo izpodbudno.

Seveda ni bilo takoj zaposlenih toliko delavcev kakor navadno spomladi. Precej delavcev je dobilo zaslužek pri mestnih delih, ki jih delno financira Javna borza dela.

PRED UREDITVIJO UVOZA GRADIVA

V Ljubljani bo kmalu dovolj cementa. Najbolje bi bilo, da bi cement zopet prejemali iz Trbovelj, kakor prejšnje čase, ker je prevoz iz Splita precej drag. Toda, četudi cementa ne bomo dobili iz Trbovelj, ga ne bo primanjlovalo, saj je kapaciteta dalmatinskih cementarn velika in tudi skladišča so polna. Znano je, da so

dalmatinske cementarne preživljale hudo krizo, odkar se je ustavil izvoz cementa po morju ter da so morale močno skrajšati obratovanje. Zato je prazen strah, da bo morda primanjlovalo cementa, čeprav ga bodo porabili za javna dela še toliko. Toda upanje je tudi, da bo kmalu zopet obnovljen redni trgovski promet v kliringu z Nemčijo in bomo lahko dobivali zopet trboveljski cement in betonsko železo z Jesenice.

Delavstvo bo lahko kmalu našlo zaposlitev, četudi zasebniki ne bodo zidali več kakor doslej, ker se začnejo velika javna dela. Citati ste, da se že odobreni veliki krediti za cestna dela pri nas in da bo zaposleno številno delavstvo.

DNEVNE VESTI

— Angleški list o bombardiranju Beograda. Bivši beograjski dopisnik londonskega lista »Daily Mail« piše, da je imel v vojnem ministertvu v Beogradu svoj sedež generalni štab bivše jugoslovanske vojske in da je iz vojnega ministertva vodil operacije. Ko so pa nemški bombniki porušili poslopje vojnega ministertva, je bila pretirana vsaka zveza med genetalnim štabom in operativno vojsko.

— Praktični učiteljski izpit za učitelje gospodinjstkih šol in tečajev se bo vršil v učiteljski gospodinjstki šoli dr. Kreka v Ljubljani. Zgornja Siska v dnehu od 19. do 21. t. m. Učiteljske gospodinjstkih šol in tečajev, ki imajo 20 mesecev praktičnega dela v gospodinjstki šoli ali ki so imele 4 gospodinjstke tečaje, naj takoj vložijo prošnje za pristupitev k izpitu. Ze vloženje prošnje velja. Kandidatinje naj se zgledajo v ponedeljek 19. t. m. ob 8. uri pri ravnateljstvu gospodinjstke šole dr. Kreka, kjer se bo takoj pričel pismeni izpit.

— Letos pa Zofka ni mokra. Zelo redko se pripeti, da bi zloglasna Zofija ne bila mokra. Letos je pošteno prelomila svojo tradicijo. Namestu običajnega deževnega in hlanega vremena nas je davi razveselila z jasnim nebom in toplim pomladnim soncem. Da bi le ostalo vreme nekaj časa tako lepo kakor je bilo danes dopoldne. Toplo sonce je zdej blagodejno za vsa narava. Da smo se dočakali lepega vremena, smo morali čakati na »ledene moze« in »mokro Zofijo«. Vreme ob nastopu režima ledenih mož v ponedeljek je ustrezalo tradiciji le v tem, da je bilo precej hladnejše kakor je navadno maja. Pihala je hladna burja, ki nam je pa končno prinesla lepo vreme, kakršnega smo si že dolgo vsi želeli. Tudi za zelenjadarje je bilo doslej preveč deževno in hladno vreme; povrtna je letos zlo zastala v rasti. Zelo so pa zastala tudi mnoga pomladna dela, v mestu in na deželi. Zdej ljudje delajo s polno paro, da bi dohiteli, kar so zamudili. Zato je bila včeraj tudi zelo živahna kupčija s sadikami na trgu. Značilno je, da so ljudje pokupili vse sadike koristnih rastlin, n. pr. paradižnika, ostale so pa neprodane sadike cvetja.

— Nesreče. Se vedno se dogajajo nesreče z orožjem. Največkrat je nesreči kriva ne previdnost tistih, ki najdejo kakšno patrono ali granato. Tako je našel patrono Vinko Pivec, 20letni pekovski vajenec v šmartnem pri Litiji. Patrona mu je eksplodirala v roki in mu jo poškodovala. — Vinko Zajec, 20letni delavec iz Stične, je prav tako našel vojaško patrono, ki jo je hotel razbiti, pa je eksplodirala in ga ranila v obe roki. — Roman Svetlič, 20letni mehanik z Viča, in njegov brat Stanislav sta našla granato, ki je tudi eksplodirala. Oba sta dobila poškodbe na glavi. Vsi omenjeni

so se morali zateči po pomoč v bolnico. — V ljubljansko bolnico so pripeljali tudi Janca Rudca, 5letnega sina posestnika iz Zgornje Hrušice, ki ga je domač pes ugriznil v nogo. — Ljubljanska bolnica še vedno sprejema tudi bolnike ter ponesrečence z Gorenjskega. Za prevoz bolnikov je potrebno posebno dovoljenje na podlagi listine, ki jo izda zdravnik iz Stražišča pri Kranju so pripeljali 10letnega sina vpočenega orožnika Rudolfa Antona, ki je padel z drevesa in si zlomil nogo. Številne nesreče z vojaškimi strelivom še vedno niso izužile ljudi. Včeraj so zopet pripeljali v bolnico žrtve lastne ne previdnosti: 17letni sina posestnika iz Begunj Stanka Bulovca. Fant je našel granato in tako dolgo tolkel po nji, da je eksplodirala in mu močno razmesarila obraz. Iz Sodražice so pripeljali 69letnega posestnika Jožeta Oberstarja, ki si je zlomil nogo v Mavčičah pri Kranju si je pri padcu postopnih zlomila nogo 58letna zasebnica Jožefa Jak. Ivan Lončar, 65 let star posestnik iz Loga, je po nesreči prišel pod voz Kolo mu je zlomilo nogo.

— Tečaj italijanske (dnevni in večerni) se prične 15. maja. Informacije daje in sprejema prijave: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Dobrobranska cesta 15. Telefon 43-82.

— Strojevni tečaj, novi, dnevni in večerni prične 15. maja. Informacije daje in sprejema prijave: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Dobrobranska cesta 15. Telefon 43-82.

Iz Ljubljane

— Iz Opatovke na jutrišnji komorni koncert, ki ga priredita pod okriljem Glasbene Matice rektor naše Glasbene akademije pianist Anton Trost in prof. violonist Jan Slaš. Slišali bomo tri izbrane simfonije: Corellija, Beethovno in Jančkov. Corellija, slavnega italijanskega vio-

linkega mojstra srečamo posebno v zadnjih letih zelo pogostokrat na koncertih klasične glasbe. Njegova dela so na novo oživila in mu prinašajo na novo mnogo slave. Med Beethovnovimi deli je Spomladanska sonata delo izredne priljubljenosti. Janček pa je v svoji domovini in tudi v glasbenem svetu sploh postavljen v eno vrsto z največjimi češkimi geniji, predvsem s Smetano in Dvčakom. Umetniška izvedba komornega koncerta bo prav gotovo prvovrstna, zato opozarjamo na koncert, ki bo jutri ob 20. uri v veliki Filharmonični dvorani. Predprodaja v Knjižarni Glasbene Matice.

— Iz Tudi pri prodaji prekeli lahko zasluziš. Meščani radi sadijo mnogo fižola, in letos so ga posadili še posebno mnogo. Za v Ljubljani pčsajen fižol so pa potrebni celi gozdovi prekeli, ki nam jih dovajajo okoliški kmetje. Ze prejšnja leta so delali nekateri kmetje spomladi dobre kupčije s fižolovkami, a zdej skušajo še tem bolj izrabiti konjunkturo. Nekateri zahtevajo za prekielo celo po 2 do 2,50 din, a izpod dinarja sploh ne dobiš fižolovke. Tako so posamezni meščani izdali po nekaj stotakov samo za fižolovke.

— Iz Vse naše ljubljanske naročnike, ki so z naročnino v zaostanku, prosimo, da jo čim prej poravnajo, da jim ne bo treba lista ustaviti.

— Iz Vstopnice za Simfonični koncert Ljubljanske Filharmonije so že v preprodaji pri blagajni kina Union. — Samo Hubad sin pokojnega mojstra Mateja Hubada, stopa s tem koncertom pred naše občinstvo prvič kot samostojen vodja velikega koncerta. Na sporedu je »Concerto grosso« slavnega italijanskega skladatelja Corellija. Simfonija v h-molu L. M. Skerjancja, ki bo v celoti prvič izvajana. »Violinski koncert« novejšega ruskega komponista Glazunova, ki je v kompoziciji in instrumentaciji učenec slovitega Rimski-Korzakova ter končno znamenita Peta simfonija L. v. Beethovna, tega muzikalnega genija. — Kot solist sodeluje docent Karlo Rupeč. Ker vlada za ta koncert izredno zanimanje, si priskrbite čimprej vstopnice.

Iz Goriške in Trsta

— Vojaški škof Bartolomasi v Gorici. Predsnočnim se je mudil v Gorici italijanski škof Bartolomasi. Obiskal je goriško vojaško bolnico, kjer so ga sprejeli vodstvo bolnice in zastopniki poveljstva goriške vojaške posade. Škof jih je kratko nagovoril in izrazil svoje prepričanje o skorajšnji zmagi orožja osi. V bolniški kapeli je nato birmal nekaj ranjencev. Bil je tudi po vseh bolniških sobah in se je nekaj časa razgovarjal s posameznimi ranjenimi vojaki.

— Večji požar je nastal predvčerajšnjim na trgu Nikolaja Tommasea v Gorici. Goreti je pričelo v lesnem skladišču tvrdke Farfolija Ogenj se je sprlo velike množine lahko gorljivega lesa širil, tako da so imeli gasilci, ki so bili v naglici priklicani na pomoč, prav mnogo dela, preden so požar omejili in nazadnje pogasili.

Vzrok požara še ni pojasnjen. Škoda je oženj napravil za kakih 12.000 din.

— Borba proti spekulantom. Kakor je beležil včerajšnji »Piccolo«, je zveza tržaških trgovcev objavila, da prejema še nadalje pritožbe zaradi spekulacije z živilci, ki jo je ministertvo za korporacije v svojih okrožnicah že ponovno ostro obsodilo. Zveza pravi v svoji objavi, da gre za pravo pravcato izigravanje discipline cen, ker morajo potrošniki kupovati poleg blaga po predpisanih cenah tudi drugo blago, ki ga pa morajo plačevati po kar najvišjih cenah. Vse take primere je treba nemudoma prijaviti oblastem. Prizadeti sindikati so še posebej dolžni vsak tak prestopek prijaviti zvezi.

— Tovorni avto polni filmov in perutnine, zgorel. Na cesti iz Vidma v Trst je zadnji terek nenadno izbruhnil požar na velikem tovornem avtomobilu neke videmske tvrdke. Na avtu je bilo 14 dolgih filmskih trakov, precej reklamnih lepakov, fotografij in okrog 20 stotov perutnine. Zaradi filmov je ves avto zgorel. Škoda je bilo za več 10.000 lir. Ni znano, kako je požar nastal. Sofer in njegov spremljevalec sta se rešila.

— Poroka. V Gorici sta se te dni poročila posestnik Edvard Sturm in učiteljica Stanislava Seneca.

— Vojaška dovoljenja za potovanje v Ljubljansko pokrajino so bila včeraj v Trstu in drugod uknjena. V bodoče si bodo morali tisti, ki hočejo potovati v Ljubljansko pokrajino preskrbeti propustnice pri policijskih ravnateljstvih v Trstu in drugih pokrajinskih glavnih mestih.

— Smrtina nesreča kolesarja. V ponedeljek se je na cesti iz Trsta proti Reki ponesrečil 38 let stari Armando della Santina iz Rimanja. S kolesom se je odpravil na pot, a mu je na nekem ovinku spodrsnilo in je padel s kolesa ter se udaril z glavo ob kamen s tako silo, da je poškodbi pozneje v tržaški bolnici podlegel.

Beleznica

KOLEDAR

Danes: Četrtek, 15. maja: Zofija.

DANASNE PRIREDITVE

Kino Matica: Salvator Rosa.
Kino Sloga: Drama v gozdu.
Kino Union: Glej, da se ne zaljubiš.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9; Ramor, Miklošičeva cesta št. 20; Murmayer, Sv. Petra cesta št. 78.

Orel z živo kačo v želodcu

Pred dnevi je nekaj lovec na gozdnatih pobočjih Debelega vrha (Monte Grosso) v Liguriji ustrelil prav velikega kraljevskega orla. Ubito roparico je takoj prinesel nekemu nagačevalcu. Ko pa je ta skušal odvzeti ptici drobovje, se je priplazila iz orlovega želodca v njegovo največje presenečenje živa kača. Mož je bil vendarle še toliko prisoten, da je kačo ubil. Bila je dolga 1,20 metra.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Freklici, izjave beseda din 1.— davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti mamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par. Davek posebej, Najmanjši znesek 5.— din

50 PAR ENTLANJE
ažuriranje, vezenje zaves, perila, monogramov, gumbic.
Velika zaloga perja po 7.— Din
»Julijana«, Gosposvetska c. 12
in Franciškanska ul. 3. 3. T.

OGLASUJE
male oglase
»Slov. Narodu«
ker so najcenejši

KLIŠEJE
ENO
VEŠTAČNI
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NASIP 23

STEDILNIK
in električni kuhinjski aparat —
dobro ohranjen — kupi »Metall«, Gosposvetska cesta 16.
855

FOTOAPARATE,
fotopribor, radio in drugi predmeti kupim in plačam takoj.
— Ponuditi: Fototehnika, Vošnjakova 4. v 856

SLABOTNE OTROKE
OKREPITE
in jim povečate telesno težo, če jim dajete dnevno medu in krepljene pijače »AMBROZEVO MEDICO«, ki jo dobite prostno le v MEDARNI, Ljubljana, Zidovska ulica 6. 25 T

INFORMACIJE
Beseda 1.— din, davek posebej. Najmanjši znesek 15.— din

IŠČEM KOBILO
pramo, rdeča z belo liso na glavi, 150-178 cm, žig št. 201, stara 7 let. Nadjditelj se naproša, da jo proti nagradi odda na: Alojzij Per, St. Peter pri Novem mestu. 843

POIZVEDBA

Prosimo vsakogar, ki bi kaj vedel o rez. inž. ppr. Božu Kramaršiču, naj nujno sporoči na naslov: Marija Kramaršič Ljubljana, Cesta 29. okt. 9/II. Odšel je baje 8. aprila z 81. četo za zveze iz Zagreba proti Popovci, oziroma dalje proti Novski. Stroške povrnemo. 845

VINKO ZAGAR

minerska četa Boka Kotorska, Kumbor, 22. IV. odpotoval iz Dubrovnika proti Sarajevu. — Ako kdo kaj ve o njem, prosim, da sporoči Mariji Zagar, Stari trg št. 14 pri Rakeku. 850

POUK

Strojepisni pouk

Večerni tečaj, oddelki od 6. ure ure zvečer dalje za začetnike in izveščance. — Pouk tudi po diktatu. Novi tečaj se prične 15. maja. — Vpisovanje dnevno. Christofor učni zavod, Dobrobranska 15, tel. 43-82. 786

OGLASUJ

»Slov. Narodu«

Makulturni papir

proda

uprava »Slovenskega Naroda«

Ljubljana, Knaflijeva ulica št. 5

Raznašalko

(kolesarko) za okraj Rudnik-Laverca takoj sprejemmo. V poštev pridejo doma iz navedenih krajev. Zglasite se do sobote 17. t. m. ob 1/2. uri popoldne v upravi »Sl. Naroda«.

Neznani gost

Gabriela je med prepevanjem odprla vrata pralnice. Prestrašeno je krknila. Neznanec je skočil s starega divana, kjer je ležal, in v treh skokih je bil pri oknu. Ustavil se je pa in obrnil nekoliko porogljivo glavo k dekletu. Nekaj časa sta se molče gledala. — Oprostite, da sem vlomil sem. Snoči sem opazil to zapuščeno hišico in iz obupa, ker bi bil na ulici zmrznil, sem zlezal skozi okno sem. Gabriela je radovedno ogledovala mladega moža. Mož je bil koščene postave in na njegovem bledem, ozkem obrazu se pozna pomanjkanje hrane. — Srečo imate, da sem prišla prav jaz. Moja mati bi z vami ne bila prijazna. — Nisem zločinec, — je dejal mladenič otožno. — Brez lastne krivde sem zašel v bedo. Čutila je, da sočutje v nji polagoma premaguje strah. — Kaj naj počnem z vami? — je razmišljala. — Pa stopite naprej, če že ne drugače. Morate pa biti previdni in zgodaj zjutraj mgrate izginfti. — Hvala, — je dejal in se obrnil z vsem obrazom h Gabriji. Stopila je korak nazaj.

Zasmejal se je in skočil skozi okno. Gabriela je stala neodločno. Razmišljala je, kaj je prav za prav iskala v pralnici. Jezila se je sama nase, da je bila tako zapeljiva. Kakšna neumnost je, dovoliti tujemu človeku prenočiti tu! Mar ne spavi s tem vse hiše v nevarnost? Osamljena hišica je bila pralnica, ki so jo uporabljali samo poleti. Stala je v kotu vrta, daleč od vile. Čez zimo sg spravljali tja razno navlako. Hočeš nočeš je morala Gabriela misliti ves dan na mladeniča impertinentnega obraza. Smilil se ji je, ker je bil tako suh in slabo oblečen. Ubožec! Zvečer je stopila tja. Tla je pogrnila z odejami, ki so jih rabili poleti ob hladnih večerih na vrtu. Takoj je uganil, kdo mu jih je pripravil. Ko je prišla Gabriela drugo jutro zgodaj v pralnico, so bile odeje že poravnane. Na njih je ležal listek: »Hvala.« Pri večerji se je mati jezila, da je ostalo toliko jedi. Gabriela se je spomnila moža, ki bo danes gotovo lačen prenočeval v pralnici. Odnese la je v hišico jedi, kolikor je le mogla. Zjutraj je našla v pralnici šopek vijolic in listek:

— Imate izborni kuhinjo. — Pisava je bila okorna in zveržena, kakor da je pisal pijanec. Zrla je na erke, napisane na ovojnem papirju in spoznala je, da je jedel večerjo povsem hladno, če ne mrzlo. Čez dan se je vrnila v hišico in pregledala je peč s kotlom za perilo. Sklenila je zakuriti temu človeku, kar bo dobro tudi za jed, ki ostane topla. To ni bilo lahko. Peč ni hotela goreti. Vsa se je zakadila. Materinemu očesu nič ne uide. Vprašala je bila že večkrat Gabrielo, kaj neprestano počenja v pralnici. V hišici je bilo kljub temu zakurjeno in jed je čakala na njegov prihod. Napisala mu je na listek. — Bodite previdni! Nihče ne sme videti, da se tu kuri. Bila je presenečena, kako dobro je razumel. Bil je izborni partner. Pepel je bil vedno skrbno pospravljen in posoda spravišana globoko pod divan. Gabriela leži v postelji. Zunaj je mrzla noč. Veter žvižga in trese okvire v oknih. Misli na mladega moža. V duhu ga vidi, kako pleza čez vrtno ograjo. Kako se trese od mraza. Da bi le srečno prišel v pralnico. Že, — že, da boga, da bi ga le ne opazil stražnik. Zdej je skočil z ograje.

Plazi se po temnem vrtu. Gabriela se trese od razburjenja. Še je tu zadnja ovira. Okno. — Dobro! Vse je šlo brez najmanjšega ropota. Gabriela si je globoko oddahnila. V hišici je tgplo. Iz peči se širi medel sij. Tu diši po dobri jedi. To je njena večerja. Zdej se ji pogosto odpgve. V kotlu ima mladi mož toplo vodo, v zaboji pa je pripravljena brisača z milom. Vidi ga, kako se napoln slesčen sklanja nad kotlom. Mirno zaspi. Gabriela je poiskala obleko in zimsko suknjo po svojem bratu. Kupila je k nji kravato in odnesla vse skupaj v pralnico. Neznanec ji je neprestano pisal besede zahvale na koščke papirja. Nosila jih je po žetih in bila jih je vesela. — Ne spominjam se vašega obraza, — je pisal nekoč. — Mislim na vas! Morda to ni drznost človeka, ki je na tleh. Preklinjam svoj spomin, ki ne more pozabiti na vas. Zdi se mi, da sploh niste resničen človek. V februarju se je rodbina spomnila, da odide za nekaj dni v planine. Gabriela je to gđknila. Mati jo je nekaj časa presenečeno gledala, potem pa je dejala odločno: Pojdi. Gabriela je položila na znani kraj pismo. Pisala je, da odide z družino za

deset dni v planine. — Pripravim vam kurivo v hišici, da si boste mogli v moji odsotnosti zakuriti. Samo za božjo voljo vas prosim, ne izdajte se! Čez deset dni so se vrnili. Gabriela ima mati je šla prva po hodniku vile, glasno stokajo. Bolelo so jo noge od smučanja. Odprla je vrata stanovanja. Zaslišali so njene razburjene krike. — Okradeni smo! Zločinec je bil pretaknil vse sobe in odnesel najdragocenejši stvari, kuhal si je iz zalog in spal v postelji Gabrieline matere. Očividno je vedel, da ima dovolj časa. — Omare so prazne! Ob vse smo! — tarna mati. — Naj odhiti kdo po policijo! Gabriela je blede. Molči in pogleduje zdej očeta in mater. Ne, ničesar ne vesta. Ne sumita. — Ne stoj tu kakor klada, loti se kakega dela! — se jezi mati. Gabriela pregleduje svojo sobico. Vse je na svojem mestu. Ničesar ne manjka. Nič ni premaknjeno. — Tu je gospodarila cela tolpa in svoj plen so odpeljali z avtom, — je dejal policijski inšpektor... samo tej gospodični so prizanesli... Čudno... zares čudno.

Džin iz „Tisoč in ene noči“

Nekoč bajno, danes resnično bogastvo dežele ob Tigrisu in Evfratu

Šeherezade je v »Tisoč in ene noči« pri-
povedoval.

Zagonečnega in pošastnega »Džina«, ki je
strašil stare Arabce, so nekoč zapirali v vrč,
ki so ga potem zapetili s pečatom Salo-
mona, da se ne bi nikdar več osvobodil. Cel
vek je bil Džin tako zaprt v svojem vrču.
Nekoč pa je vrč padel v morje in se
zapletel v ribičevo mrežo. Ribič ga je po-
tegnil na kopno, razbil vrč in rešil Džina.

Sir John Cadman, predsednik družbe
Iraq Petroleum Company, tako beleži več-
rajšnji »Corriere della sera« v svojem za-
nimivem članku o iraškem petroleju, se je
spomnil te stare bajke, ko je hotel obele-
žiti neznansko moč iraških vrelcev petro-
leja, ki so ga geologi in vrtači pred 13 leti
sprostili iz oklepa puščavskega »vrača« sta-
rodavne dežele ob Tigrisu in Evfratu. De-
jansko so iraški petroleji poznali že v sta-
rodavnih časih, a njegove prave vrednosti
in pomena niso nikdar odkrili in tako je
prišel čas, da so nanj za cela stoletja spet
pozabili, dokler ga ni doba motorjev spet
spravila na dan in ga spremenila v reko
zlatih dobičkov.

Rimljansko zdravilstvo in grški ogenj

V omenjenem članku milanskega lista
beleži pisec nekaj drobcev iz zgodovine pe-
troleja, ki so ga poznali že stari Kaldijski
in Babilonci, pa tudi Grki in Rimljani. Kal-
dejski so ga rabili, da so z njim odganjali
strašno boginjo Labartu. V Plinijevih časih
so z njim pripravljali oblike in zdravili ne-
štete bolezni in poškodbe od astme do kaš-
lja, pa revmo in rane, mrzlico in ozeblino,
celo ženske bolezni in zaustavljali so krva-
vitve ter zmanjševali krvni pritisk.

V Samosati pa so se ljudje na lepem
obrnili Lukula, ko jih je prišel obegat,
prav s tem starodavnim »džinom«. Iz veli-
kih cevki so brizgali na sovražnika goreč
petrolej, da se je zgrozil in zbežal. Kaže,
da je postal ta »džin« pozneje tudi glavni
sastavni del znamenitega »grškega ognja«.
Toda prišel je čas, ko so se ljudje pričeli
otresati svoje lahkovernosti in so spoznali,
da jim petrolejski obliži prav za prav nič
ne pomagajo proti zobobolu, pa so pozabili
na nato.

Petrolejska poplava

Nekaj sto let je bila pošast zaprta v
svoj prsteni vrč. Pred 4 desetletji pa se je
ta zapletel v mrežo geologov in magnatov:
14. oktobra 1927 je nenadoma po dolgo-
trajnih naporih bruhnil na dan. 50 metrov
visoko je silni pritisk pognal umazanorja-
vo in mastno tekočino iz zemlje, navrtano
400 metrov globoko. Tri dni se je ogromni
curek dvigal v zrak in se razlival po pu-
ščavskih kotanjah, da je nastala prava po-
plava, ki je pričela postajati nevarna tudi
že bližnjim naselbinam. Nazadnje so mo-
rali nato zažgati, da so ukrotili njen divji
element. Tam, okrog Babe Gurgura, so
potem zrastle prvi vrelci iraških petrolej-
skih ležišč. Geologi so dognali, da se deset
ogromnih plasti te dragocene surovine raz-
prostira do 1000 m globoko pod zemeljsko
površino na področju celih 90.000 kv. km.
(Celih deset nekdanjih Kranjskih dežel!)

„Ribčič“ iz Nove Zelandije

Zgodovino iraškega petroleja je napisal
Victor Forbin. V njej navaja, kako je No-
vozelandec William d'Arcy, ki je našel
tudi ležišča petroleja v južnem Iranu, pri-
šlo l. 1902. na misel, da mora biti mnogo
te surovine skrite tudi globoko pod peskom
Mezopotamije. Od turške vlade je zahteval
velike koncesije, toda sultan Abdul Hamid
je takoj položil svojo mogočno roko na vso
zemljo, ki bi bila mogla dati toliko boga-
stvo. Pozneje je svojo ogromno posest raz-
delil med svoje žene in sinove. Tedaj se je
pričela borba za iraška ležišča. Nemci so
imeli velik vpliv v Carigradu, a tudi Angli-
ja, ki jo je zastopal prav d'Arcy, se ni ho-
tela odreči svojim zahtevam.

28. junij 1914

Pogajanja, ki je do njih le prišlo, so bila
dolgotrajna. Končno so se — prav usodne-
ga dne 28. junija 1914 — sporazumeli.
Ustanovil se je konzorcij za eksploatacijo
petrolejskih ležišč, v katerem so bile udele-
žene družbe Anglo-Iranian s 50, Royal
Dutch Shell s 25 in denarni zavod Deutsche
Bank prav tako s 25 odstotki kapitala. Po
vojni so Francozi stopili na mesto Nemcev
in pozneje so se skupini pridružili še Ame-
ričani. Novi vladar dežele Fejzal pa je po-
trdil koncesije. Stvorila se je nova družba:
Iraq Petroleum Company, v kateri so bili
udeleženi: skupina Gulbenkian s 5, z osta-
limi 95 odstotki kapitala pa v enakih de-
ležih Anglo-Iranian, Royal Dutch Shell, ne-
ki ameriški konzorcij in Compagnie fran-
çaise des petroles.

Največje ležišče na svetu

Dve geološki ekspediciji sta v letih 1925
in 1926 preiskali vse ozemlje. Sondirali sta
teren pri Babi Gurguru na področju Kir-
kuka, a šele konec naslednjega leta jima
je naporno delo uspelo. Se pričete prejš-
njega desetletja je petrolejsko področje ob-
segalo ozemlje v dolžini 90 in v širini 3 km
ter je stela okrog 30 črpalnih naprav, ki
so bile oddaljene ena od druge po 1 do
5 km. Leta 1939 jih je bilo že 70. Področje
se je razširilo in izkazalo se je, da je to
največje ležišče petroleja na svetu, a da
njegove produkcijske kapacitete družba le
iz kupčijskih razlogov pa zaradi omejenih
odvodnih sredstev ni hotela ne mogla raz-
viti do skrajnosti.

V Iraku so pridobivali v zadnjem času
po 4.25 milijonov ton petroleja na leto. V
vrsti ostalih držav je bila dežela v tem po-
gledu na 8. mestu. Na prvem so bile na pr.
1. 1938 Zedinjene države s 165.7 milijona
ton s svojimi neštetimi ležišči, na drugem
Rusija z 29.3, na tretjem Venezuela s 27.7,
nato Iran z 10, Nizozemska Indija s 7.3,
Rumunija s 6.6, Mehika s 4.8 in na osmem
mestu Irak s 4.2 milijona ton nafte.

Za tolikšno pridobivanje petroleja v Iraku
bi zadostovalo le nekaj izmed navrtanih
70 vrelcev. V obratu pa so vsi, seveda iz-
menično. Tako strokovnjaki tudi lahko
uravnavajo notranji pritisk nafte in pod-
zemne praznine sproti zalivajo z vodo. Vse
pridobivanje je bilo organizirano po
skrajno premišljenem načrtu, tako da je
tudi po svoji organizaciji prvo na svetu.

1900 km „pipe-lineov“

Iraški petroleji so vse do poslednjih dni
odvajali do sredozemskih luk v Siriji in
Palestini po »naftovodih« ali, kakor jim
pravijo Angličani, »pipe-lineih«. Postaviti so
moral 1900 km cevi za te vode, speljane
skoraj po samem puščavskem terenu. Bilo
je ogromno delo. 17.000 sirijskih, arabskih
in kurdskih delavcev je bilo zaposlenih pri
njih. Zgraditi so morali sredi pustinje ba-
rake za delavsko vojsko, ji redno dovajati
hrano in druge potrebščine, a poleg tega
spraviti na traso še 200.000 ton različnega
gradiva. Ob naftovodu so morali napeljati
še celo mrežo brzojavnih in telefonskih
zvez. Postaviti so morali zanj v puščavo
25.000 železnih drog in razpeti po njih
6000 km bakrene žice.

Petrolejska vojna

Ko so se pred kratkim pričele sovražno-
sti med Irakom in Anglijo, je neki nemški
list zapisal, da se je pravkar pričela prava
pravcata petrolejska vojna. Ni dvoma, da
je temu tako in da si skušajo Angličani v
sedanji borbi za svoj obstanek zavarovati
bogata petrolejska ležišča, še preden bi jih
utegnil kdo drugi spet prehiteti. Toda med-
tem so Iranci naftovod narušili in v sre-
dozemske luke se je že nehala stekati dvo-
kraka puščavska reka. Kdo bo sedaj postal
gospodar pošastnega »džina«? Šeherezade
tega v »Tisoč in ene noči« ni povedal. To-
da doba bajk in bajnih dobičkov bo kmalu
minila. Tudi iraški »džin« bo moral služiti
novemu, to se pravi vsemu svetu.

Prokletstvo kraljičinega pajčolana

Čudna usoda pajčolana nesrečne francoske kra-
ljičice Marie Antoinette

Anonimni darovalec je poslal ravnatelj-
stvu Narodnega muzeja v New Yorku po
pošti v krasni šatuli čipkast pajčolan ali
bolje rečeno šal, ki ga je bil poklonil Lu-
dvik XIV. bodoči kraljici Mariji Antoinet-

de Berri; njen mož je bil kmalu nato
umorjen. Pozneje je Napoleon III. položil
usodni pajčolan skupaj s francosko cesar-
sko krono k nogam Eugénie de Montijo.
Po nesrečni bitki pri Sedan je prodala
cesarica Eugénija pajčolan bogatemu an-
gliškemu industrijcu siru Persiju Trevel-
lyanu, ki ga je podaril kot poročno darilo
svoji ženi. Ta se je pa 14 dni po poroki
zastrupila. Usodni pajčolan je potem za
nekaj časa izginil iz Evrope.

Leta 1901. se je pojavil v Južni Ameriki,
kjer ga je kupil po romantičnem romanu
severnoameriški milijarder Astor. Nekaj
mesecev pozneje je pa Astor utonil s par-
nikom Titanicom v globinah Atlantskega
oceana. Po svetovni vojni je dobila pajčo-
lan Muriel Vanderbiltova, ki ga je nosila
na svoj poročni dan navzlic prigovarjanju
in prošnjam vseh svatov, naj se ga varuje.
Ko se je Lindbergh ženil, so mu ponudili
usodni pajčolan kot poročno darilo za nje-
govo ženo. On ga je pa odklonil. Toda to
nove nesreče ni moglo preprečiti. Čez tri
leta je bil Lindberghov sinček ugrabljen
in umorjen. Senator Morrow, ki je bil
usodni pajčolan pri njem samo nekaj dni,
je nenadoma umrl.

Kaj se je potem zgodilo z usodnim paj-
čolanom nesrečne francoske kraljičice, ni
znano. Zda se je zadnji lastnik tega red-
kega, toda nesrečno prinašajočega zgo-
dovinskega spominka odkrižal na način, ki
se mu je zdel najprimernejši.

Močelka ima spomin

Poskusi na raznih živalih so pokazali,
da pri črvih preneha sposobnost zapomni-
ti si nekaj, torej sposobnost učiti se, če gre-
mo od najvišjih do najnižjih živih bitij.
Toda poskusi, ki jih je delal dr. F. Bram-
stedt z močelko, torej s pripadnikom naj-
nižjega živalskega rodu, kažejo, da naj-
demo celo tu sledove nečesa, kar bi lahko
smatrali za spomin. Dr. Bramstedt je se-
gredo polovico vodne kapljice, v kateri so
plavale močelke, drugo polovico je pa
ohladil. Obenem je prvo polovico kapljice
razsvetlil, drugo pa zatemnil.

Tako so ostali obe polovici vodne ka-
pljice dve uri in močelke so se zbrale v
temni polovici, ker se navadno izogibajo
preveliki toploti. Potem je učenjak ka-
pljico ohladil na enkomerno nižjo tem-
peraturo. Toda ena polovica je bila na svetlem, druga
pa v temi. Močelke so se tudi tedaj
ogibale razsvetljene polovice. Najbrž so si
bile zapomnile, da pomeni svetloba za nje
previsoko temperaturo.

Podobno so lahko močelke naučili izogi-
bati se segrete cevke, ki jo je učenjak z
ritmičnimi kretnjami potiskal v posodo.

kjer so plavale močelke. Po dvehurnem ve-
žanju so se živalice izogibale tudi hladni
cevi, če jo je učenjak potiskal v enakem
ritmu v vodo. V istih dnevih sta bili zdru-
ženi dve pobudi, izmed katerih je bila sa-
mo ena za živalice pomembna, namreč vi-
šja toplota, toda živalice so se bile na-
učile reagirati tudi na združeno pobudo
po Pavlovih pravilih o združenih refleksih.

Pa tudi na oblike je znala močelka reagi-
rati. Najprej je plavala ob steni v trikot-
ni posodi. Ko so jo pa prenesli v valjasto
steklenico je plavala najprej po poti po-
dobe trikotnika. Celotna velikost si je ta
drobna živalica zapomnila. Prenesena iz
manjšega trikotnika v večji je plavala po
poti, ki je odgovarjala po svoji velikosti,
obsegu prostorov, kjer so jo vežbali.

S proslave Dneva Vojske in Imperija v Ljubljani

La vista della Bleiweisova cesta (via Bleiweis) al passaggio delle truppe
Pogled na Bleiweisovo cesto med parado

Ali ste dobrodošel gost?

15 vprašanj, ki so odgovori na nje v tem pogledu
odločilni

V nekem inozemskem listu so sestavili
tablico vprašanj, na katero je treba odgo-
voriti z da ali ne. Po odgovorih presodijo
vsakega človeka kot gosta, ali je dobrodo-
šel, manj dobrodošel ali pa nadležen. Zda
so časi sicer taki, da se gostov nihče pre-
več ne veseli, posebno če jih je treba po-
gostiti, vendar pa utegne marsikoga zani-
mati, kaj je potrebno človeku, če hoče biti
dobrodošel gost. Vprašanj je 15. Evo jih:

1. Ali sporočite pred prihodom svojem
gostitelju, kdaj pridete in kdaj odidete?
2. Kadar se pripeti kaj nepričakovane-
ga, ali če vam gostiteljica zares iskreno
prigovarja, da bi še ostali, ali držite dano
besedo?
3. Ali si izposodite med obiskom od svoj-
jih gostiteljev jahalne skornje, kravato k
večerni obleki ali večerno ročno torbico,
teniške čevlje, črne naočnike proti son-
cu, čiste žepne robce, brisačo za plažo,
knjige iz knjižnice ali denar?
4. Ali pridete pravočasno k jedi? Do-
pustno je priti k obedu četrte ure prepozno.
5. Ali ravnate pametno pri snovanju
lastnih načrtov za izlete?
6. Ali vas veseli igrati golf, tenis ali
bridge, pa niste v nobeni igri dobro pod-
kovani in se vzdržujete prepričev z mojstri
v teh igrah?
7. Ali plačujete v redu in pravočasno
telefonske pogovore, bencin, ki ga porabi-
te za gostiteljev avto, če se vozite z njim,
cigarete za svojo porabo in obed, če ste
na celodnevem izletu?
8. Ali skrbite za to, da ima gostitelje-
va služkinja z vami čim manj opraviti?
9. Ali sedete v naslanjač, ki je najljub-
ši gostitelju, ali puščate poedine liste no-
vin razmetane po vsej sobi, ali trgate ro-
že, ne da bi vam bilo to dovoljeno, ali
polnite svoje nalivno pero z gostiteljevim
črnilom in brizgate ostanke črnila na piv-
nik na pisalni mizi, ali jemljete knjige iz
enega stojala in jih vračate na drugo?
10. Ali zahtevate cigar ali cigaret, ki jih
ni na mizi? Ali uveljavljate svojo sladko-
snednost? Ali zahtevate dijetne jedi?
11. Ali zapustite kopalnico tako čisto,

kakor je bila pri vašem prihodu?
12. Ali ugasnete luč v spalnici eno uro
potem, ko ste prišli tja?
13. Če ste bili na obisku dve noči v do-
mu, kjer imajo dve služkinji, ali daste
obema pred odhodom primerno napitnino?

14. Če vam je gost, ki je prišel istočasno
z vami na obisk, zopern, ali če ste v ob-
čevanju z njim odkrito grobi, ali hladno
vijudni, ali občujete z njim po pravilih
izletniške pristranosti?

15. Ali si prizadevate navezati izključno
nase najzanimivejše osebe drugega spola
v hiši tako, da zanemarjate vse druge?

Če odgovorite na 1. vprašanje da, si pri-
pišite pet črtic, na 2. vprašanje da, tudi pet
črtic, na 3. vprašanje eno črtico za vsak
ne, na 4. vprašanje za da pet črtic, na 5.
vprašanje za da pet črtic, na 6. vprašanje
za da pet črtic, pri 7. vprašanju za vsak
da dve črtici, pri 8. za ne tri črtice, pri
9. za vsak ne dve črtici, pri 10. za ne pet
črtic, pri 11. za da pet črtic, pri 12. za
da tri črtice, pri 13. za da pet črtic, pri
14. za prvo vprašanje pet črtic, za 2 no-
bene, za 3 pa pet in pri 15. vprašanju za
ne pet črtic. Če črtice seštejete in jih
dobite 60, ste dobrodošel gost, če imate
70 črtic, ste pa idealen gost. Če pa ne do-
sežete niti 40 črtic, se ne smete čuditi, če
vas ne bodo več povabili v goste.

General La Venarde umrl

V Cadixu je umrl general Pedro Geve-
nois La Venarde. Nazadnje je bil vojaški
guverner Cadixa. Pokojni si je bil pridob-
il po svetu in posebno v gradbenih krogih
velik sloves s svojim načrtom o gradnji
predora pod gibraltarsko ozino, ki naj bi
vezal Španijo z Marokom.

Nemška tobačna industrija

Nemška tobačna industrija je prevzela
nedavno od Bolgarije 12.000.000 kg tobaka.
To so tri četrtine predlanskega pridelka
tobaka v Bolgariji. Razen tega je prevzela
Nemčija dve tretjini lanskega pridelka.
Tako je Nemčija preskrbljena s cigaret-
nim tobakom do konca leta 1942.

Claude Mael:

Blodna ljubezen

Roman

Ali je Jeanne ljubila svojega moža? Da, tako je
bilo mogoče odgovoriti na to vprašanje, kajti
odotni Romain ji je bil napolnil vse njene misli.
Sanjala je samo o njem in se veselila, kako toplo
ga bo sprejela.

Ranjeni Romain se vrne utrujen po naporni
vožnji. Počutil se bo zelo srečnega, da je zopet
doma, da ima pri sebi svojega angela, ki mu bo
stregel z vso ljubeznijo. In tem srečnejši bo, ker
bo ta angel njegova žena, ki jo je bil obsodil in ki
dela zdaj pokoro za svoj greh, da bi popravila, kar
je bila zakrivila.

Pa ne samo dožnost ji bo velevala popraviti
storjeno. Čutila je še drugo sladko čustvo, ki je
bilo v njeni duši neizrečena uteha. In sledeč raz-
ličnim nagibom svojega srca je prišla do zaključka,
da Romaina ljubi. Zato ga je nestrpnno pričakovala
in se skrbno pripravljala na njegov povratek.

Vse je na novo uredila in opremila, da bi bil
njen dom dobro pripravljen za sprejem ranjenca,
kajti njegovo okrevanje bo gotovo trajalo dolgo.
Zežela je, da bi začutil vso milino, čim prestopi
prag svojega doma. Takoj naj bi se naselila radost
v njegovem srcu in njegovo domišljijo naj bi na-
polnile najkrajše slike, ki bi liki zdravilni bal-

49

zam učinkovale na rane njegovega srca.

Njene marljive roke so uredile njegovo sobo z
izbranim okusom. Vedela je, da ima Romain po-
sebnost rad svetlobo in red, in da ne trpi v sobi
množico pohištva. Potreben mu bo v prvi vrsti zrak,
ker je navajen živeti v prosti naravi, na širnem
morju. Zato je okrasila njegovo sobo v svetlih
barvah, stene je dala pokriti z novimi tapetami,
na okna so prišli svetli zastori. skratka trudila
se je mnogo, da bi bilo vse čim boljše pripravlje-
no za njegov povratek.

Dnevi so minevali in vsako jutro je odhitel kdo
na mornariško prefekturo, da bi približno zvedel,
kdaj se parnik vrne.

Končno so zvedeli, da pripluje v začetku poletja
v Marseillo.

V rodbini je bilo sklenjeno, da pojdeti La Fou-
geraye in Jeanne ranjencu naproti in ga pozdra-
vita ob njegovem prihodu v pristanišče.

Nekega meglenega večera sta se odpeljala. V
Parizu sta počakala na vlak proti Marseillu in
takoj sta nadaljevala vožnjo proti Sredozemskemu
morju.

Ko sta v Marseillu izstopila, je bilo vse mesto
zalito s solničnimi žarki. Njuna prva skrb je bila,
da sta odhitela na pošto. Tam so jima povedali,
da se je parnik zakasn timer dan.

Povedali so jima tudi, da je na krovu ranjeni
častnik, ki ga bodo na njegovo lastno željo izkr-
cali v Toulonu. Nobenega dvoma ni bilo, da je bil
ranjeni častnik Romain de Queler.

Jeanne je bila vsa iz sebe, vendar je pa ohranila
pristojnost duha.

— Oče, odpeljiva se v Toulon — je dejala očetu.
Odpeljala sta se s prvim vlakom in zvečer sta
bila že v Toulonu. Vrata mornariške bolnice so
bila že zaklenjena. Morala sta torej prenočiti v
hotelu. Jeanne vso noč ni zatisnila oči.

Zjutraj so jo sicer pustili v bolnico, toda služ-
bujoči zdravnik se je trdovratno branil pustiti jo
k ranjencu.

Prišel je sam primarij bolnice, da bi se opravičil
zaradi odločne prepovedi.

— Gospa — je dejal Jeanni. — storili smo ta
ukrep v imenu vašega moža in verjemite mi, da
vas bomo radi odvedli k njemu, čim bo to mo-
goče.

In za vse nadaljnje prošnje je bil zdravnik gluha.
To je bil za Jeanne hud udarec. Ko se je zopet
vrnila v hotel, so jo obile solze, in niti toliko
moči ni imela, da bi molila.

Romain je bil gotovo težko ranjen, da so ga tako
stražili — je pomislila mlada žena in ni se motila.
To je bila za njo težka preizkušnja in malo je
manjkalo, da ni obupala.

Tudi njen oče je bil ves v skrbeh. O vsem se
je podrobno informiral. In česar si zdravniki niso
upali povedati njegovi hčeri, so povedali njemu.
Moški že prenese vest o nebreči, pa naj bo še tako
kruta.

Romain je že ves mesec visel med življenjem
in smrtjo.

Krogla mu je bila predrila med rebra in mu ra-
nila jetra. Pravi čudež je bil, da ni podlegel rani.
Zdravnik, ki ga je zdravil, se je najbolj bal, da bi
ne bila vročica znak težkega obolenja notranjih
organov.

Zelo mučna je bila okolnost, da je bil ranjenec
pri popolni zavesti in da je jasno videl, kako ve-
lika nevarnost mu preti. Udan v voljo božjo je
govoril o svoji usodi, nikoli ni vprašal po svojih
in nikoli tudi ni tarnal.

Nekoga jutra je kirurg med obvezovanjem opa-
zil, da se je dotlej še gnojna rana močno skrčila.

Zdelo se je, da se bo kmalu zacelila, kar bi uteg-
nilo imeti usodne posledice. To je bil najslabši
znak v obupnem ranjenčevem položaju.

Zdravniku se je zdelo, da se bliža ranjencu zad-
nja ura in pomislil je, da nima pravice braniti
mu še objeti mlado ženo, ki je bila vsa iz sebe
od žalosti in ki je v bližini svojega moža štiri
dni prejkala.

— Dragi moj kapitan, — je dejal in stopil k
ranjenčevi postelji. Povedati vam hočem nekaj,
kar vas bo gotovo razveselilo.

— Kaj pa? — je vprašal Romain

— Vaša soproga je že štiri dni v Toulonu.

Ranjenc je zadrhtel:

— Ah — je vzdihnil z ginjenim glasom: Moja
soproga je prispela tako daleč. To je zelo lepo od
nje.